

Examenverslag van geschiedenis vwo, tweede tijdvak (2024)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

periode	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
Door de tijd heen	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan 'Examenvraag' of het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen' (dat tijdens het avondprogramma is behandeld) gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'eerste bijeenkomst vrouwenrechtenbeweging', (2) 'Weimarrepubliek', (3) 'Nederlands-Joodse onderduiker', (5) 'Napoleon', (6) 'VOC'. (4) 'Loopgraven', het overige kernwoord dat verwees naar een periode, werd door het Cito beschouwd als vakoverstijgende kennis en was dus niet opgenomen in de syllabus.
Prehistorie en Oudheid	2	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Door het Stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken (dat in het avondprogramma behandeld is), kon je een bronelement kiezen en aan de hand hiervan de propagandaboodschap vaststellen. In de uitlegvideo 'Prehistorie en Oudheid' (dat op de vakpagina te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven) is het begrip 'romanisering' behandeld. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	3	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheid die je nodig had voor deze opgave is logisch redeneren, dit wordt door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon redeneren dat het Latijn gebruikt kon worden om de boodschap over te brengen aan de Romeinen, om zo het bestuur onder druk te zetten om toe te geven aan de roep om burgerrechten.
De Middeleeuwen	4	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitlegvideo 'Middeleeuwen' (dat op de vakpagina te vinden is en een onderdeel vormt van de voorbereidende opgaven) is de verspreiding van het christendom in Europa behandeld. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de paus de macht heeft om de heidense gebruiken te beëindigen, waardoor de reputatie van het christendom verbetert en het dus makkelijker verspreid kan worden. Het kon hierbij helpen om de woorden kerstenen (afgeleid van kerstening) en missionaris op te zoeken in je woordenboek.
		2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheid die je nodig had voor deze opgave is logisch redeneren, dit wordt door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon redeneren dat Bonifatius door het schrijven van de brief laat zien dat hij zijn werk als missionaris serieus neemt, waardoor de paus eerder bereid zal zijn hem in de toekomst te helpen met dit werk.

Vroegmoderne Tijd	5	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is tijdens het blok 'Zelfstandige steden' het begrip 'centralisatie' als politiek beleid van de Bourgondische hertogen besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Steden en Burgers' is tijdens het blok 'Stedenstrijd' het begrip 'koopmansbeurs' als politiek beleid van de Bourgondische hertogen besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat het tentoonstellen van de 'perroen' (die tijdens een oorlog was veroverd) aan de bezoekers van de koopmansbeurs liet zien hoe machtig de hertog was.
	6	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je maken door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen' (dat in het avondprogramma besproken is). Met stap II kon je het argument gebruiken dat de schrijver ernaar streeft een betrouwbare beschrijving te leveren, doordat hij de beschrijving baseert op ooggetuigen en de inhoud overeen komt met andere bronnen.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Met de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het politieke doel zou gaan om macht. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat een betrouwbare beschrijving van hoe de wereld eruit ziet het makkelijker maakt om nieuwe gebieden te veroveren.
	7	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is tijdens het blok 'Zelfstandige steden' de persoonlijkere geloofsbeleving van de 'moderne devotie' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. In de uitleg 'Vroegmoderne Tijd: 16e eeuw' is in het blok 'Reformatie' het begrip 'Reformatie' (en het bijbehorende kenmerkende aspect) besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
	8	4	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Steden en Burgers' is tijdens het blok 'Gouden Eeuw' het begrip 'stadhouder' besproken en is tijdens het blok 'Zelfstandige steden' Willem van Oranje besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit begrip en deze naam koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de nadruk op de herkomst van Frederik Hendrik van de leider van de Nederlandse Opstand zijn legitimiteit als stadhouder vergroot. In de uitleg 'Steden en Burgers' is tijdens het blok 'Zelfstandige steden' besproken dat de Republiek op bestuurlijk vlak uniek is doordat er geen koning is. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de grote omvang van het buitenhuis zorgde voor een koninklijke uitstraling, waardoor Frederik Hendrik zijn aanzien in het buitenland (dat bestaat uit monarchieën) vergroot.
	9	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Steden en Burgers' is tijdens het blok 'Gouden Eeuw' het jaar 1672 als het 'Rampjaar' besproken en is meestal het begrip 'oligarchisering' besproken, dat ook in de begrippenlijst in de bijlagebundel staat. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je beide begrippen koppelen aan het gegeven.
	10	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' zijn tijdens het blok 'Verlichters' de begrippen 'sociaal contract' en 'natuurrechten' besproken als ideeën van Locke. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je beide begrippen koppelen aan de bron. In de uitleg 'Verlichting' is tijdens het blok 'Democratische revoluties' het pamflet 'Common Sense' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit begrip koppelen aan de bron.

	11	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Verlichting' is tijdens het blok 'Democratische revoluties' het kenmerkende aspect 'het verlicht denken' dat werd toegepast op het terrein van de sociale verhoudingen' besproken als passend bij het verzet tegen de standensamenleving. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. In de uitleg 'Verlichting' is tijdens het blok '17e eeuw: wetenschappelijke belangstelling' het kenmerkende aspect 'De wetenschappelijke revolutie' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
Door de tijd heen	12	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je het stappenplan 'Examenvraag' of het stappenplan uit de uitleg 'Chronologievragen' (dat tijdens het avondprogramma is behandeld) gebruiken om kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen. Door deze kernwoorden aan te strepen, kon je bepalen waar je de genoemde gebeurtenissen in de geschiedenis kon plaatsen. De volgende kernwoorden verwezen naar periodes uit de aantekeningen: (1) 'Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring', (2) 'Franse verklaring van de rechten van de mens', (3) 'afscheiding van België', (4) 'Slag bij Waterloo', (5) 'tweede revolutie in Frankrijk', (6) 'financiële crisis in Frankrijk'.
Moderne Tijd	13	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je maken door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen' (dat in het avondprogramma besproken is). Met stap II kon je het argument gebruiken dat de bron betrouwbaar is omdat het een persoonlijke brief is. In de uitleg 'Verlichting' is tijdens het blok 'Restauratie (moderne tijd)' het 'Congres van Wenen' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
	14	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je maken door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen' (dat in het avondprogramma besproken is). Met stap II kon je de argumenten gebruiken dat de bron minder betrouwbaar is vanwege de maatschappelijke positie van de schrijfster en dat de bron niet representatief is omdat het slechts gaat om één bezoeker van één opera.
	15	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de begrippenlijst is bij het begrip 'Industriële Revolutie' besproken hoe er een trek van het platteland naar steden ontstond om aan de arbeidsvraag te voldoen. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
		2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Verlichting' is tijdens het blok 'Opkomst stromingen (moderne tijd)' het begrip 'burgerlijk gezinsideaal' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de verstandige tijdsbesteding bij de YMCA zou leiden tot een goede ontwikkeling van de jonge mannen, waardoor zij later een goede invulling kunnen geven aan de rol van vader en echtgenoot.

16	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheid die je nodig had voor deze opgave is tekstverklaren, dit wordt door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon uit de tekst halen dat de dienaar verward is door de vrouwen die zich aan hem kwamen voorstellen. Je kon op basis hiervan redeneren dat het in China gebruikelijk is dat vrouwen zich níet komen voorstellen aan het (mannelijke) bezoek.
	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is tijdens het blok 'Qing-China' het begrip 'Confucianisme' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Je kon op basis hiervan redeneren dat het aannemelijk is dat Keying de waarheid spreekt (omdat de keizer boven hem in de hiërarchie staat).
17	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' is tijdens het blok 'Ontstaan Volksrepubliek' besproken dat de nationalist in 1927 breken met de communisten en is Sun Yat-Sen (en zijn principes) besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Door het Stappenplan 'Vragen met Prenten' te gebruiken (dat in het avondprogramma behandeld is), kon je een bronelement kiezen en aan de hand hiervan de boodschap vaststellen.
18	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'China' is tijdens het blok 'Ontstaan Volksrepubliek' besproken dat Puyi, de laatste Chinese keizer, symbolisch aan het hoofd staat in Mantsjoerije. Met de tips uit het 'Cito-woordenboek' kon je bedenken dat het politieke doel zou gaan om macht. De extra denkstap die je hier kon zetten, was dat de bevolking in Mantsjoerije eerder bereid zou zijn het gezag van de voormalige Chinese keizer te accepteren, vergeleken met het directe gezag van de Japanners.
19	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de bijlagebundel zijn de kenmerkende aspecten 'De crisis van het wereldkapitalisme' en 'de Duitse bezetting van Nederland' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je deze koppelen aan de gegevens.
20	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? De vaardigheid die je nodig had voor deze opgave is logisch redeneren, dit wordt door het Cito als algemene vaardigheid beschouwd. Je kon redeneren dat het laten schrijven van een brief waaruit blijkt dat de gevangene het goed maakt ervoor zorgt dat er geen verzet komt vanuit mensen in doorgangskampen.
21	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' zijn tijdens het blok 'Ontstaan BRD en DDR' de verschillende beleidsvormen in het naoorlogse Duitsland van de westerse geallieerden enerzijds en de Sovjet-Unie anderzijds besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. In de uitleg 'Duitsland in Europa' is tijdens het blok 'Ontstaan BRD en DDR' besproken 'Trumandocctrine' onderdeel uitmaakte van het 'Marshallplan'. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron.
22	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is tijdens het blok 'Wereldoorlogen' het conflict tussen nazi's en communisten vanaf 1933 besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. Het tweede deel van de vraag kon je beantwoorden door het stappenplan te gebruiken uit de uitleg 'Bronnen Beoordelen' (dat in het avondprogramma besproken is). Met stap II kon je het argument gebruiken dat de bron minder betrouwbaar is omdat de schrijver je ergens van wil overtuigen.
23	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: In de uitleg 'Duitsland in Europa' is tijdens het blok 'Hereniging van Duitsland' de 'Baader-Meinhof Gruppe' besproken. Er is echter niet besproken dat de kritiek op de consumptiemaatschappij voornamelijk vanuit jongeren kwam, omdat dit grotebakstof is.

24	3	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'China' zijn tijdens het blok 'China wordt grootmacht' de persoon Mao Zedong en de begrippen 'Culturele Revolutie' en 'Rode Gardisten' besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan de bron. De extra denkstap die je kon zetten bij het eerste gegeven, was dat het vrije reizen van de Rode Gardisten de verspreiding van de ideeën van de 'Culturele Revolutie' bevordert. De extra denkstap die je kon zetten bij het tweede gegeven, was dat het sluiten van de scholen en universiteiten meer vrije tijd verschaftte aan de Rode Gardisten, die deze tijd konden gebruiken om de ideeën van de 'Culture Revolutie' verder te verspreiden. De extra denkstap die je kon zetten bij het derde gegeven, was dat het spreken van Rode Gardisten door Mao zorgde voor een groei van zijn populariteit onder deze groep, waardoor zij gemotiveerder zijn de ideeën van de 'Culturele Revolutie' te verspreiden.
25	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Duitsland in Europa' is tijdens het blok 'Hereniging van Duitsland' de 'detente' besproken en zijn tijdens het blok 'Koude Oorlog' de politieke verhoudingen binnen het Oostblok besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
26	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'China' zijn tijdens het blok 'China wordt grootmacht' de toenadering tot de VS vanaf 1970 besproken en is het gebrek aan politieke vrijheden onder Deng Xiaoping besproken. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je dit koppelen aan het gegeven.
27	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het veranderen van de gezagsverhoudingen in de tweede helft van de twintigste eeuw is niet besproken tijdens de cursus, omdat dit grotebakstof is.
	73		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	8	11%
II	46	63%
III	15	21%
IV	4	5%
	73	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 95% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.